

Mi a bukaresti tangó? - Oana Catalina Chitu lemeze és háttere

[Pulay Gergő](#) [2009. január 27. 18:40]

A románok sikere már évek óta állandó a világzenei piacon. Ez többek között a kelet-európai/balkáni/cigány zenék jól csomagolásában élen járó német kiadó, az Asphalt Tango munkájának köszönhető. Romániában ugyanakkor a nemzetközi sikereknek alig volt visszhangja – mintha a Taraf de Haidouks, a Mahala Rai Banda vagy a Fanfare Ciocarlia nem is ezt az országot képviselték volna a nemzetközi színpadon. Vajon a legújabb román vonatkozású siker, a Berlinben élő Oana Catalina Chitu: *Bucharest Tango* című albuma változtat ezen a helyzeten?

[Oana Catalina Chitu](#)
[Bucharest Tango](#)

[Asphalt Tango](#), 2008.

Román ismerőseim körében a világzene Romániából jött sztárjairól szólva gyakran kiderül, hogy ezeket a neveket ők nem ismerték, vagy ha igen, akkor nem tudták, hogy tényleg jók és sikeresek a világ többi részén. A világzene román előadóival szembeni belföldi közönynek több oka van. A Taraf de Haidouks vagy a Fanfare Ciocarlia nyugati piacon való megjelenésétől számítva közel egy évtized telt el, míg első otthoni koncertjeiket megtartották. Ez idő alatt a romániai hallgatóság enyhén szólva is mással volt elfoglalva – nem utolsósorban azoknak a zenei trendeknek a követésével, melyeket Berlinben vagy Párizsban éppen az autentikus, "csontig hatoló" hangzás miatt váltott fel a balkáni divat. Habár az utóbbi években a külföldi sikerek miatt Romániában is egyre többen kezdtek el érdeklődni saját nemzetközi sztárjaik iránt, egy bukaresti klubban még ma is furcsának tűnne, ha a DJ olyan slágerekkel próbálná táncra bírni a közönséget, mint a [Carolina](#) vagy a [Iag Bari](#).

Ezeket a produkciókat eleve a világzene nemzetközi piacára szánták, a román zene balkáni/cigány emblémával való áruba bocsátásában pedig sokan csak a románok Nyugat általi megbélyegzésének újabb példáját látták. Vagyis azt, hogy a "Nyugat" Romániában monomániás módon csak az egzotikus elmaradottságot veszi észre, amit az otthoniak inkább ellensúlyozni vagy meghaladni törekednek. A románok "balkáni" besorolásával szembeni ódzkodást a világzenei sajtó és néhány érdekelt menedzser könnyen elintézte azzal a leegyszerűsítéssel, hogy ebben az országban rasszizmus van, és a többség még azokat a – történetesen cigány – tehetségeit sem képes elismerni, akikért közben megbolondul a fél világ. Egyszerű forgatókönyv: a saját értékeiteket sem veszitek észre, ezért aztán nekünk, a

civilizált Nyugatnak kell gondoskodni javaitokról, amiket aztán majd tőlünk lehet megvásárolni.

Oana Catalina Chitu lemezének egyik előzménye az [Old World Tangos](#) című három részes válogatás, melyet az Oriente Musik adott ki a húszas-harmincas évekbeli Kelet-Európa archív tangó-felvételeiből. Ezeken a lemezeken a *Bucharest Tango* több dalának [eredetije](#) is megtalálható. Az [Asphalt Tango](#) korábbi kiadványai közül a [Sounds From A Bygone Age](#) című sorozat tekinthető az Oana Cătălina Chițu-lemez közvetlen előzményének. Ez a sorozat a főként cigányok által játszott román falusi-városi népzene, a *muzica lautareasca* hatvanas-hetvenes évekbeli sztárjainak felvételeit tette hozzáférhetővé. Az [Electrecord](#) (a szocializmus évtizedeinek román Hungarotonja) archívumából kivásárolt anyagok közül a legtöbb olyan világzenei díjakat szerzett meg, amikért mások mai stúdióidővel és költségekkel versenyeztek. Az Asphalt Tango sikerein és saját bevételein túl a *muzica lautareasca* felfedezése óta a nyugati használt lemezpiacon egyre nagyobb ára van az eredeti Electrecord-kiadású lemezeknek. Bukaresti ismerőseim inkább rémtörténeteket mesélnek arról, hogy egy-egy családtagjuk ugyanezeket a lemezeket csupán a lomtalanítás során vélte hasznosíthatónak.

A *Bucharest Tango* is külföldön létrejött román zenei termék, ám a balkáni banditák, falusi mulatságok, és rosszul öltözött zenei virtuózok helyett a két háború közötti aranykor, a kis Párizsnek becézett főváros emlékeire épít. Később már nem volt tangó: jött a kommunizmus egész városrészek lerombolásával, hogy a sugárutakat és a többi Ceausescu-rémálmot valóra lehessen váltani. Ezeket a dolgokat a magyar értelemben vett *retró* eszközeivel lehetetlen megközelíteni. Az utóbbi időben egyre több [kezdemenyezés](#), új hely és könyv igyekszik változtatni a bukarestiek saját városukhoz fűződő rossz viszonyán. Ebbe illeszkedik a *Bucharest Tango* is, az első lemez, mely egy az egyben vállalja a két háború közti időszak zenei örökségének újragondolását. Néhány tisztelettel megírt román [újságcikkből](#) már azt is megtudhatjuk, hogy a nyugati közönség felfedezte magának a "román Edith Piafot". Amúgy ez a cím már foglalt, hiszen a román népdal műfaját a dekadens polgári művészetek rangjára emelő [Maria Tanasét](#) szokták így nevezni, akinek több dalát Chitu is éneklé, és akihez énekesnőként talán a legnehezebb felérni a román közönség előtt.

A *Bucharest Tango* számára a legkönnyebb recept nyilván az elektronika lett volna, ebben az esetben a lemez nem lenne több a Gotan Project és a Balkanbeats előre kiszámítható keverékénél. Chitu Bucharest Tango Orchestra nevű zenekara csak akusztikus hangszereket használ, köztük cimbalmot, harmonikát, hegedűt és klarinétot. A kíséret mégsem tűnik el az énekesnő mögött, és nem maradnak el a szólók sem úgy, ahogy az például a [Budapest Bár](#) különben hasonló koncepcióra épülő albumán történt. A *Bucharest Tango* nem csupán nosztalgialemez, ami leginkább a patinás dalokhoz való egyszerre alázatos és játékos megközelítésmódnak köszönhető. Chitu hangja egyes dalokban érzéki és magával ragadó, máskor a kuplé műfajára emlékeztető hangsúlyokat használ. A túlzott artikulálást – ami a régi énekstílusok utánzásának egyik legnagyobb veszélye – többnyire elkerülni, csak a román nyelven jól értő hallgatók találnak olyan pillanatokat, ahol a tájnyelvi vagy régies fordulatok modorossá válnak. A korábbi kritikák többnyire a [Mana Birjar](#)t emelték ki mint a lemez csúcspontját, ám vannak más csúcspontok is, például a [Vrei sa ne-ntalnim sambata seara](#) című zárószám, mely egy randevű halogatásáról szól, és az eredeti tangót nőies blues-zá alakítja.

A tangó ma egyre népszerűbb Bukarestben. Buenos Airest megjárt táncosok vezetésével a hét majdnem mindegyik napján tartanak tanfolyamokat és milongákat (vagyis ösztáncot) olyan helyeken, mint a belvárosi villából átalakított [La Scena](#), vagy a néprajzi múzeumból városi kult-hellyé változott [Muzeul Taranului Roman](#). (Van Bucharest Tango Festival is, ott készítette a fenti képet [Emilian Savescu](#).) A mai bukaresti tangó szcénának túl sok köze nincs a két háború közötti helyi előzményekhez. Ahogy a nemzetközi tangós közösségben mindenütt, a zene és a tánc világát itt is a klasszikus és a nuevo, az argentin és európai kategóriái szerint osztják fel. A román tangó két háború közötti virágkoráról sokan tudnak, és ismerik a régi dalokat is, ezek azonban a tangó globális mintái közé nehezen illeszthetők be. Francia hatásra, a polkával, a keringővel és a helyi népzenevel keveredve jöttek létre, vagyis nem követik a tangó ortodoxiájának számító eredeti argentin stílust. "A tangó mindenhol ugyanazt jelenti" – mondja Razvan és Laura, két tapasztalt bukaresti táncos. Ehhez képest a műfaj helyi sajátosságai és előélete csupán mellékkörülmény, nosztalgikus emlékkép lehet.

Oana Catalina Chitu budapesti koncertjének időpontja már szerepel [az Asphalt Tango honlapján](#). Romániai vagy bukaresti előadásról egyelőre nincs hír.